XI. év. Budapest, 1915. junius 26. 26. szám.

EVANGELIKUS ŐRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETILAP.

A lapot szellemi és anyagi tekintetben illető mindennemű póstai küldemény, a hirdetések szövege és ára, valamint az esetleges reklamáció is a lap tulajdonosához: Noszkó István lelkészhez Rákoskereszturra (Pest megye) küldendő.

SZERKESZTIK:
RAFFAY SÁNDOR budapesti lelkész. NOSZKÓ ISTVÁN rákoskereszturi lelkész.
FŐMUNKATÁRSAK:
SCHOLTZ ÖDÖN ágfalvi esperes-lelkész. BLATNICZKY PÁL cinkotai lelkész.
DUSZIK LAJOS szatmári lelkész. GÖMÖRY JÁNOS eperjesi főgym. igazgató.

Megjelenik hetenként egy íven
A lap ára:
Egész évre ..... 14 K
Félévre ..... 7 K
Egyes szám ára ..... 40 f
Hirdetések és pályázatok ára:
Egész oldal ..... 40 K
Állandó hirdetések megegyezés szerint

TARTALOMJEGYZÉK: VEZÉRCIKK: **A theol. akadémiák egyesitésének kérdéséhez.** Wagner Ádám. — **A róm. kath. egyház belmisszlói működése hazánkban.** néhai Jancsuskó László. — **Nyilt levél a szerkesztőhöz.** Nikodémusz Károly. — † **Dr. Baksay Sándor.** N. — **Belélet. Pályázatok és hirdetések.**

A theol. akadémiák egyesitésének kérdéséhez.

I.

Irta és a tolna-baranya-somogyi egyházmegye „Déli lelkészi kör"-ének értekezletén felolvasta Wagner Ádám ráczkozári lelkész.

Évek óta foglalkoztatja egyházunkat a lelkészképzés reformjával kapcsolatban a theol. akadémiák egyesitésének és a lelkészképző szeminárium létesitésének kérdése. A kérdés fontosságának természetes következménye megoldásának lassusága, hiszen nemcsak a három akadémiának történelmi multja, jelen állapota és ambicionált jövője nehezitette és neheziti meg az egyesitést, hanem az evang. theologiának, mint fakultásnak valamely egyetemmel kapcsolatban létesitése és ebbe szerves beillesztése is szükségszerüleg késleltette a végleges megoldást. Ez utóbbi nehézség, illetve késleltető ok megszünt, mert „a közoktatásügyi miniszter leirata szerint evang. theol. fakultásnak állami, legközelebb a pozsonyi egyetemen felállitása a közeljövőben", vagyis, hogy nyiltan és kertelés nélkül beszéljünk — egyáltalán „nem várható." Ezzel a rideg és jogtalan, de egyszersmind méltánytalan leintéssel számolnunk kell. Megtehetjük, mert inkább egyházunk külső presztizsének, mint a lelkészképzés belső lényegének árt az államkormánynak ez a viszonosságot sértő állásfoglalása. A lelkészképzés szándékba vett reformjának igazi célja: „a lelkészek ugy tudományos mint kivált gyakorlati korszerü kiképzésének tökéletesebb mértékben eszközlése" egyetemi theol. fakultás nélkül is elérhető egyrészt a jelenlegi theol. akadémiák egyesitése, másrészt a lelkészképző szeminárium létesitése utján. Ezzel a dologgal foglalkozott dunántuli egyházkerületünk főiskolai nagybizottsága az ő f. é. március 9-én Sopronban tartott ülésén elfogadva a kerületi közgyülésre felterjesztésre Bancsó Antal theol. akad. igazgató minden lényeges momentumot figyelembe vevő és méltató határozati javaslatát, mely a vonatkozó ülés jegyzőkönyvéből ismeretes.

1. Tekintettel a lelkészképzés reformjának fent kifejezett céljára, kivánatosnak tartjuk a theol. akadémiáknak egyesitését még akkor is, ha a tiszai kerület nélkül kell végrehajtani. Sajnálni lehet ugyan, hogy még ily nyilvánvalóan életbevágó egyházi közérdekü dolognál sem tudunk megegyezésre jutni és a partikuláris érdeken felülemelkedni. De utoljára meg kell hajolnunk a tiszai kerületnek az eperjesi theol. akadémiához ragaszkodása előtt. Eperjes theol. akadémiájának külön és önálló főiskolaként megmaradásába annál inkább nyugodhatunk bele, mert ez még mindig elérhetővé teszi a

soproni és pozsonyi akadémiák egyesitése utján a lelkészképzés reformjának megvalósitani kivánt célját, a mihez még maga a javaslat is nem annyira a meglevő intézetek számának apasztásával, illetve egyesitésével, mint inkább a lelkészképző szeminárium létesitésével óhajt, de lehet is eljutni. Hiszen maga az akadémiai tanulmányi idő mindenkép négy év maradna, a tanrend pedig legfeljebb egyes mellék diszciplinákban mutatna eltérést, a mint ez jelenleg, a három intézetet egységesen kötelező szervezeti szabályzat mellett és dacára is észlelhető. Annyi bizonyos, hogy ugy a külön megmaradó eperjesi, mint az egyesitendő sopron-pozsonyi theologiai akadémián az előadások tárgyának megállapitásánál figyelembe kell majd venni a társintézetek, tehát Eperjesen a jogakadémia, Pozsonyban az egyetem előadásait, melyeknek hallgatását részint az összes theologusokra kötelezővé, részint az egyes vállalkozóknak lehetővé kell tenni. E tekintetben oly módon kell eljárnunk, mint az egyes kath. szerzetes rendek, melyeknek növendékei a theologia mellett a budapesti egyetemen más fakultások előadásait is rendszeresen látogatják. Lehet, hogy ily egyik-másik theologus átlép majd a tanári pályára, de ez gimnáziumokat fentartó evang. egyházunkra csak előnyös lesz. E téren teljes szabadságot engednék a theologusoknak, csupán arra ügyelnék, hogy a theol. akadémián csak azokat, a más fakultási előadásokat is látogató hallgatókat türném meg, a kik az előadott theologiai disciplinákból rendesen és kielégitően állják meg a kötelező kollokviumokat, vizsgákat.

Ad. 2.) Az eddig elmondottakból már önkénytelenül folyik, hogy a soproni és pozsonyi akadémiák egyesitési helyéül a Bancsó-féle javaslat második pontjában ajánlott Pozsony állapitandó meg, mert csak igy kinálkozik mód és alkalom arra, hogy theologusaink egyidejüleg hallgathassák a theologia mellett valamely más egyetemi fakultás előadásait is és mert csak itt teheti közegyházunk egyeteme ezt a theologusoknak lehetővé azon anyagi eszközökkel, a melyek szegénysége mellett is a már meglevő pozsonyi akadémia és a vele kapcsolatos internátus (otthon) és tápintézet épületeiben, alaptőkéiben, alapitványaiban, taneszközeiben és felszereléseiben kielégitő módon rendelkezésére állanak.

A javaslat eddig érintett két első pontjában foglaltaknak megvalósitása ellen tehát semmi néven nevezendő komoly aggály nem hozható fel, elhárithatatlan akadály nem merülhet fel. A következő 3—4 pontban ajánlott intézkedések azonban már nehezebben hajthatók végre, és nemcsak többféle aggodalmat keltenek, akadályba ütköznek (3 pont), hanem erős kritikára is inditanak (4 pont).

A javaslat 3. pontja kimonnja, hogy Sopronban a theol. akad. helyébe a lelkészképző szeminárium lép egy évfolyammal, mely az egyesitett akadémia négy évfolyamát végzett minden hallgatóra kötelező és a mely a lelkészi vizsgának és a felavatásnak elengedhetetlen előfeltétele, a mivel is még a külföldön töltött egyetemi évvel sem pótolható. A tanulmányi időnek ily módon egy évnyi meghosszabbitásával szemben a segédlelkészkedés jelenleg egy évnyi kötelező ideje felére száll alá.

Ez tehát a lelkészképzési reform gerince. Elvileg a lelkészképző szeminárium felállitásának nincs semmi akadálya, hátránya. Kétségtelen, hogy az akadémia által nyujtott inkább elméleti, tudományos képzésnek tökéletesebb gyakorlati kiképzéssel kiegészitésére az egy évi szemináriumi tanulmány kiválóan alkalmas, minek beszédes bizonyitékai a németországi protestantizmus hasonló célu Prediger Seminariumai. Hogy ná-

lunk Magyarországon nem fog-e ennek a nagyfontosságu, a lelkészek szellemi nivóját emelő és ezért egyházunk közjavát is kiválóan szolgáló intézménynek kreálása, de méginkább egy évi látogatásának kötelezővé tétele az amugy is érezhető theologus, illetve lelkész hiány növelésére vezetni, ez oly kérdés, mely aggodalommal kell, hogy eltöltsön mindenkit, a kinek egyházunk jövője, java a szivén fekszik.

Németországban minden különösebb veszély nélkül volt a négy évi akadémiai tanulmányi időhöz odacsatolható még egy évnyi szeminariumoskodás, mert ott ez utóbbi teljes kiegyenlitést nyert a 2—5 évnyi kötelező segédlelkészkedési időbe beszámitással és nem hosszabbodott meg egyetlen egy nappal sem az az idő, melynek elmultával valaki rendes lelkészszé lehet. Nálunk azonban ez az idő a tervezett reformmal egy fél évvel feltétlenül hosszabb lesz.

Tekintettel azonban arra, hogy képzettségünknek akadémiai főokát, jellegét okvetlenül meg kell tartanunk, mivel a kurzus négy évi idejének bármily megrövidítése külső megitélésünknél jóval többet ártana, mint a szeminárium létesitése belső kiképzésünkkel használna, a tervezett reform életbeléptetése nem történhet máskép, mint a tanulmányi időnek egy évvel való meghosszabbitásával.

Az igy beálló időveszteséget a javaslat a segédlelkészkedésnek félévre redukálásával igyekszik ugyan némileg ellensulyozni, de ez vajmi keveset nyom a latban, mert gyakorlati értéke majdnem a semmivel egyenlő.

Először is: eddigelé is elengedhették és el is engedték a püspökök a segédlelkészi év felét, ha a kanonikus kor lehetővé tette; másodszor: a kötelező szemináriumi év az ő előirt disciplináinak meghatározott óraszámban hallgatásával, elengedhetetlen kollokviumaival, vizsgájával, — minden ingyenessége mellett is számitásba jövő és veendő — költségeivel mégis csak jóval sulyosabb teher, mint a legtöbb helyen immár tisztességesnek mondható javadalmazással egybekötött segédlelkészkedés féléve; — s végül harmadszor: a gyülekezetek szabad lelkész választási jogából kifolyólag a káplánoknak csak igen kicsiny %-a kerül abba a kellemes helyzetbe, hogy a szemináriumi egész év gyenge ellenértéke: a segédlelkészkedési idő megrövidülése neki tényleg meg is térül.

A szeminárium év terhével szemben kilátásba helyezett kedvezménytől tehát, értékének problematikus volta miatt, bátran eltekinthetünk, sőt el kell tekintenünk, mert több mint valószinü, sőt szinte holt bizonyos, hogy ugyanezt teszik majd a közvetlenül érdekelt ifjak és ezek szülei, amikor amazok a tanulmányi idő tartamát, emezek pedig fiaik tanittatási költségeit mérlegelik a pályaválasztásnál,

Javaslatunk megitélésénél tehát, ha a reális élet szilárd talaját nem akarjuk lábunk alól elvesziteni, számolnunk kell azzal a körülménnyel, hogy a reform megvalósulása esetén a theologiai studium ideje öt év leszen, vagyis egy évvel meghosszabbodik. Ez pedig ma, a midőn nem csak a tanittató szülők igyekeznek, sőt kényszerülnek a gyermektanittatásnak, a csak 10—15 évvel ezelőttiekkel szemben is 50—100 %-kal megnövekedett költségeitől szabadulni, hanem maga a tanuló ifjuság is minél előbbi önállóságra törekszik, — oly fontos szempont a pályaválasztásnál, a mely a theologusoknak az akadémiák egyesitése folytán természetszerüleg valamivel apadó számát, még alábbra fogja szállitani.

Hogy hazai evang. egyházunk megbirja-e ezt a kétségtelenül beálló theologus apadást és kap-e ennek dacára még mindig annyi theologust, hogy az évi rendes lelkészszükséglet a felavatandókkal fedezhető legyen: ez oly kérdés, mellyel már most a tervezett reform életbeléptetése előtt, nem pedig majd csak a lel-

készhiány beállása után kell foglalkozni, — annál is inkább, mivel a jelenkornak a jövőben még mindig fokozódó nehéz megélhetési viszonyai mellett a pályaválasztás előtt álló evang. ifjuság minden bizonynyal számolni fog azzal a körülménynyel, hogy lelkészi állásaink óriási többsége kongruás és 1600 koronás kezdő, illetve alap fizetésük csak 30 hosszu évnek nélkülözések közt elmultával nő 3000 kor.-ra, tehát csak oly összegre, mely alig haladja meg pld. a középiskolai tanárok kezdő fizetését és nem éri el a csak 8 évi előtanulmányra kötelezett népiskolai tanitók végfizetését.

Miután azonban fel kell tételeznünk, hogy magasabb intéző köreink tisztában voltak és vannak eme nyilvánvaló, s komoly, s aggodalmat keltő nehézségekkel, akadályokkal, melyek a Bancsó-féle javaslat végrehajtásával okvetlenül felmerülnek, fel kell tételeznünk azt is, hogy már megtalálták és egyidejüleg életbeléptetik azokat az intézkedéseket is, a melyek az ifjuságot a theologia tanulmányozására, illetve a lelkészi pálya választására ösztönözzék, ha mindjárt öt évet is kell négy helyett az előtanulmányokra szentelniök. Remélhetőleg nem gondolják az illetékes körök, hogy ezeket a felmerülő nehézségeket már elháritották azzal, hogy a szemináriumot a hallgatókra nézve teljesen ingyenessé akarják tenni, — a mi még a javaslat szerint sem áll és a valóságban még kevésbbé lesz igaz, — ha nem tudják, hogy egyfelől a lelkészi fizetéseknek a kor követelte feljavitásával, de még inkább rendezésével, — másfelől a theol. akad. tanulmányok költségeinek hathatós redukálásával, — de semmi esetre sem ingyenessé tételével, — végül és leginkább pedig a theologiára menni óhajtó jó magaviseletü és legalább kielégitő előmenetelü középiskolai tanulóknak felekezeti gimnáziumainkban a felsőbb osztályokban okos és intézményszerü anyagi támogatásával lehet és kell oda törekednünk, hogy elegendő számu theol. hallgatónk legyen különösen a közeljövőben, a midőn a duló világháboru rettenetes embervesztesége folytán minden pályán emberhiány lesz és a szokottnál gyorsabb előmenetelre való kilátás fokozottabb mértékben csábitja majd az ifjuságot a jobb és nagyobb javadalmazásu pályákra.

(Folytatjuk.)

A róm. kath. egyház belmissziói müködése hazánkban.

Irta s a bácsi egyhm. 1913 évi lelkészi értekezletén felolvasta néhai Jancsuskó László titeli lelkész.

III.

Az ifjuság hitbuzgalmi nevelésének betetőzése, egyuttal pedig a felnőttek között a restaurare omnia in Christo jelszónak harcias, semmi tekintettől vissza nem rettenő készséges hadserege a *Mária Congregáció*, mely a jezsuiták régi hatalmát visszatükröző erővel, hatalommal és befolyással lép fel mindenütt, a hol lábát megvetnie sikerült. Célját, törekvéseit tekintve az üdvösség iskolájának nevezik, hol a boldogságos szent Szüz oltalma alatt és követésében megtanulhatni Krisztus elveit megvalósitani s igy üdvöziteni és üdvözülni.

P. Bús Jakab, a magyarországi Congr.-ok éltető lelke és főprefektusa meghatározása szerint a M. C. nem más, mint az anyaszentegyház hatalmával létesitett és kegyelmekkel bőségesen elárasztott egyesület, mely tagjait ugyanazon társadalmi körben, a legjelesebb egyének sorából válogatja és saját szabályzata értelmében Szüz Mária kiválóbb tiszteletére oktatja, igy a Mária kultusa révén őket magasabb foku ker. kath. tökéletességre vezeti saját és embertársaik lelki üdvösségére.

A mi a M. C. eredetét illeti, az a jezsuiták kreációja. A Loyola Ignác által 1540-ben alapitott Jézus-társaság volt a szülőanyja. 1560-ban Syrakusában merült fel a Congr. gondolata, hol Cabarassi Sebestyén gymn. tanitó gyüjtötte maga köré a kiválóbb tanulókat Szüz Mária tiszteletére. Eszméjét Lüttichi Leon János vitte Rómába s 1563-ban alakult 70 taggal. Neve: B. Szüz Mária Congr.-ja. A jezsuiták világot átfonó s behálózó hatalmukat erélyesen használták fel eme csemetéjük terjesztésére, melyhez vérmes reményeket füztek.

XIII. Gergely pápa 1584-ben Omnipotentis Dei cimü bullájában megerősitette szabályaikat

s a római Congr.-t, prima primariát, minden létesitendő sodalitás törzsévé tette. Az egyes sodalitások, jóllehet szervesen nem függnek egymással össze s jóllehet viszonyaik, tagjaik élethivatása szerint különös célokat is tüzhetnek maguk elé, mégis mind egy központi hatalom által vezettetnek s ez a mindenkori jezsuitagenerális.

Müködését már a serdülő ifju szivén kezdi. Geniusként áll a középiskolai tanulók mellé, megtanitja őket Szüz Mária tiszteletére és követésére, hogy alázatos, angyaltiszta, Isten és emberek előtt kedves ifjakká fejlődjenek.

A felsőbb iskolák növendékei között folytatja az ész- és szivnemesités müvészetét; azután maga köré gyüjti a müvelt embert a férfikorban s megtanitja őket a bátor hitvallomásra, az isteni törvények életbeléptetésére. Az irgalom és békeszeretet szavával áll továbbá a munkásnép közé s megtanitja őket, hogy kell megmenteni a munka becsületét és hasznát. Tagjainak kötelességévé teszi az erénygyakorlat mellett az apostolkodást, mert a kongregánista nem elégszik meg saját üdvösségének tudatával, hanem mindeneket meg akar szentelni.

Célszerüség szempontjából a társadalmát 2 részre osztják: a tudományos pályán müködők és az ipar- és kereskedelem terén müködők csoportjára. Ezeket ismét kor, társadalmi állás, foglalkozás szerint csoportositják ugy hogy van: középisk. tanulók, felsőbb isk. tanulók, tisztviselők, urak, főrangu nemesek, viszont megint: tanoncok, legények, önálló iparosok, — és kereskedők s munkások kongregációja.

S imigyen szervezve, erőket s alkalmakat helyesen megválogatva, müködik a kongr, mint a jezsuita társaság világi rendje a kath. szellem terjesztésén s hadi zászlójukon e jelszó lelkesiti őket: Ad maiorem Dei glóriam,! S minden erénygyakorlat, minden apostolkodás, minden együttes müködés egy célt szolgál: B. Sz. Mária 3 országának meghóditását.

Az első ország a nemes levente-kebel, melynek Mária tündérországává kell átalakulnia.

A második a szentegyház, melynek ellenségeit kell letörni, a harmadik a Regnum Marianum, azaz Magyarország katholikussá tétele — s hogy utóbbi nem merő utópia, arról beszélhetnek a reversálisok, az áll. tisztviselők, különösen a tanitók, tanitónők s óvónők kinevezési statisztikája s az a kath. szellem, mely egyre intoleránsabbul terjed s elnyomással fenyeget minden más nézetet és hitet. Hasonló intenzivitással müködnek ujabban a női kongregációk, csakhogy az ő müködésök azon befolyásnál fogva, melyet az örök asszonyi az emberekre gyakorol, hatalmasabb — más felekezetüekre végzetesebb.

Folytatjuk.

Nyilt levél a szerkesztőhöz!

Az Evangélikus Őrálló penditette meg az eszmét, hogy a háborus idők legszebb prédikációit összegyüjtve ami anyagiakban szegény, de lelkiekben gazdag evangélikus papságunk is állitson egy maradandó emléket ezeknek a mostani nagy időknek, amelyeket talán küzdve, sőt talán nyomorogva, de mindenkor hivatásának magaslatán állva, emelt lélekkel harcolt keresztül.

Az emlék ép oly szép, amily egyszerü. Majd amikor a nagy zárószámadás elkészül és eljönnek az egyes társadalmi osztályok, testületek az ő dicsekedéseikkel, miket vittek véghez ebben az óriási erőfeszitésben, mi is szégyenkezés nélkül állhatunk meg közöttük; ha ez az emlék csakugyan elkészül. És amikor mások százezreikre, millióikra fognak hivatkozni, szerényen, de önérzetesen mondhatjuk majd: Aranyat és ezüstöt nem adhattunk, mert nekünk sem adtak, de odaadtuk azt, amiből Isten bő részt adott nekünk: A nagy napokban ime igy prédikáltunk.

Az eszme szép és megkapó. De a megvalósitás terén holt vágányra tértünk s már is stagnálás mutatkozik.

Horémusz Pál orosházi testvér felszóllitotta a világiakat, hogy az eszmének testbe öltözését adományaikkal segitsék elő, tegyék lehetővé, de az adományok gyéren mutatkoznak.

Ne értsen félre se Horémusz testvér, sem senki más, különösen ne értsen félre az a nemesszivü adakozó, aki a kért összegnek a felét egyetlen kérőszóra rögtön megajánlá, de én ezt a kérést magunkra nézve megalázónak tartom. Hát mi olyan erőtlenek vagyunk, hogy amikor egy könyvet akarunk kiadni, ahhoz is másoknak a támogatása kell? Amikor 1000 koronára van szükségünk, nem tudjuk mi azt 1000-en egy koronánként összeadni? Azután meg az eszme megvalósitása nemcsak kiadást, hanem egyuttal bevételt is jelent. Nemcsak a költségeknek kell megtérülni (ideértve az esetleges jutalomdijakat is) hanem szép pénzalapnak is kell összegyülni a vállalat nyomán. Hát nekünk nincs irodalmi egyesületünk? Nincs ott a Mele? Nincsenek egyetemes, vagy egyházkerületi erőforrásaink? Nincs egyetlenegy emberünk sem, aki előlegezné a szükséges anyagiakat, ezt a dolgot a kezébe

venné és megcsinálná, mielőtt sok zajt csapnának vele és sok zárt ajtótól elutasittatnánk? Hát ennyire elesettek vagyunk mi?

Hisz ez nem lutri. Itt nincsen rizikó. Ez tiszta számitás!

Hacsak egyházközségeink és iskoláink szereznék is meg majd e müvet, amelyiknek szépnek és rendkivülinek kell lennie, amilyen rendkivüli és fenséges az az idő, amely világra hozta a gondolatot — s ha nem venné meg egyetlen lelkész, egyetlen felügyelő, egyetlen tanár és egyetlen tanitó sem, akkor is 2000 példányban való megjelentetésének a költségei már biztositva vannak jó előre. — De ennek a münek 10.000 számra kell elkelni és 10.000-eket kell jövedelmeznie. Hát nincsen senki, aki egy 10.000 kor-s alapot akarna teremteni valamely istennek tetsző célra? Hát nincsen senki, aki 10.000 ko-t. akarna bekasszálni? Senki sincsen? Hát akkor zárjuk be a boltot és fojtsunk meg minden eszmét, amely világra akar jönni!

De ezt az egyet még akkor is meg kell és meg is lehet valósitani! Az Evangelikus Őrálló és a többi egyházi lapok megtehetik. Rovatot nyithatnak rövidre szabott háborus predikációknak. Lehet egyenesen könyvalakban nyomtatni s igy az előfizetők 1 esztendő alatt 52 prédikációhoz, imához jutnak hozzá minden külön költség nélkül. S a háborunak igy is emléket állitottunk. De ennél még többet is tehetünk! Ezekből az igy megjelent beszédekből lehet külön lenyomatokat készitení, lehet ezeket összegyüjteni, lehet könyvalakban a piacra, a nép közzé s könyvtárakba vinni. És végül lehet kliséket készittetni, hogy abban az esetben; ha a münek nagy kelendősége lenne, ami felette valószinü, a második kiadást hamar, kevés költséggel lehessen közreadni.

E megoldásnak még egy előnye van, az t. i. hogy igy azokat az eseményeket és teendőket, amelyek bennünket és a népet legjobban érdekelnek és a legnagyobb mértékben foglalkoztatnak, azon melegében mutathatnók be az irás megvilágitásában a tépelődő, szorongó lelkek előtt.

Az eszme igy megvalósitható s azért meg is kell valósitani!

Ebben a munkában pedig feltétlenül számitunk az Evangelikus Őrállóra, amelynek hasábjain az eszme először megpendittetett. Hiszem, hogy nem számitunk hiába!

Hosszufalu, 1915. jun. 14.

Nikodémusz Károly
ev. lelkész

---

† Dr. Baksay Sándor.

Dunamelléki református püspök.

Mult heti számunkban csak röviden emlékezhettünk meg azon mély gyászról és nagy veszteségről, amely Dr. Baksay püspök halálával a magyarhoni testvér református egyházat érte. De mi is veszitettünk elköltözésével egy minket megértő, hozzánk evangelikusokhoz őszinte szeretettel ragaszkodó, közös intézményeink iránt melegen érdeklődő s azokat fejleszteni, megerősiteni törekvő igaz lelket. Egyháza méltán büszke volt erre a nagy fiára, kiváló vezérére, a ki *hatvan* esztendőt meghaladó időn keresztül munkálkodott páratlan buzgalommal és hüséggel az Úr szőllőjében még pedig 8 évig mint mint tanár és 53 évig mint lelkész. Nem csak mint pap volt első az elsők között, de mint *iró* is disze volt a magyar irodalomnak. Önálló és örökbecsü munkái a „Gyalog ösvény" két kötetes, a „Szederindák" egy kötetes elbeszélései, a „Dáma" történeti regénye. Remek forditásai: a „Pharsalia" és Homeros Iliása, ez utóbbit gyönyörü alexandrinus versekben adta vissza erőteljes, zengzetes magyar nyelvünkön.

Baksay Sándor életrajzi adatait röviden a következőkben foglaljuk össze: Nagypeterden, Baranya megyében született 1832-ben, hol atyja: B. László tanitó volt. Iskoláit édes atyjának gondos vezetése mellett kezdte meg, a csurgói collegiumban folytatta s a kecskeméti főiskolán fejezte be. Tanulmányai befejezése után Kecskeméten marad rövid ideig, mint a bölcsészet történet segédtanára, 1853-ben pedig a kiskunhalasi gimnáziumhoz megy tanárnak, a hol hét évig müködött, itt vette feleségül Hetesy Viktóriát, a kivel testben, lélekben összeforrva igen boldog, békességes hosszu családi életet élt, melyet soha sem zavart meg semmi, egyetlen egy felhőcske sem mutatkozott soha családi életük derült egén. Ezen boldog családi életet csak egy néhány hónappal azelőtt szakitotta félbe szerető feleségének halála, a mely az ősz pátriarchára igen leverően hatott annyira, hogy ezután már ő is vágyott s készült a csendes siri nyugalomra. 1862-ben az *érsekcsanádi* kis ref. gyülekezet választotta meg lelkipásztorául s négy évi itteni müködése után 1866-ban a fényes *kunszimiklósi* egyház hivta meg papjául, a hol a nagy rendetlenségben lévő gyülekezetet szivós kitartással, lankadatlan buzgalommal, mindenkit lebilincselő szeretettel rendbe hozta s itt hirdette általános szeretettől övezve az Úr igéjét 49 éven keresztül csendes haláláig. Előbb esperesnek választotta

meg a solti egyházmegye, majd 1904-ben a dunamelléki ref. egyházkerület püspökké, Ő Felsége a király a Ferenc József rend nagykeresztjével tüntette ki, a magyar tudományos akad. előbb levelező, majd rendes, végül tiszteleti tagjává, a Kisfaludy társaság pedig rendes taggá választotta.

Temetésén, mely juniús 20-án délután 5 és fél órakor ment végbe, impozánsan nyilatkozott meg egyházkerülete és a református egyetemes egyház részéről a hála és elismerés a nagy halott iránt. Az ország minden részéről mintegy 200-an sereglettek össze a református testvérek vezető emberei közül. A mi egyházunkat 4 lelkész képviselte ornátusban, a kiket kitüntető szeretettel fogadtak a reformátusok. Kaczián János esperes, Raffay Sándor lelkész és Bezegh Samu püspöki titkár képviselték a bányai egyházkerületet, *Dr. Zelenka* Lajos, kir táblabiró, egyházkerületi főjegyző képviselte a tiszai egyházkerületet, Raffay ügyvezető alelnök és Noszkó titkár képviselték a MELE-t. — Petri Elek ker. főjegyző gyönyörü imája után Dr. Kenessey Béla erdélyi püspök mondott a templomban klassikus s az elhunyt püspököt gyönyörüen jellemző gyászbeszédet, utána Dr. Beöthy Zsolt mondott a közönséget, könyekig megható bucsuszót a Tud. Akadémia és a Kisfaludy Társaság nevében. Mig a sirnál Kiss Ödön püspöki titkár a gyülekezet nevében, Dr. Pruzsinszky Pál theol. akad. igazgató az akademia nevében, Balla Árpád esperes a solti egyházmegye nevében mondtak bucsuztató beszédeket. Nyugodjék a hüséges főpásztor fényes és mégis csendes földi pályája után békével a sir ölén, nagy lelke egyesüljön az ő Urával s pásztorával; az Ur vigasztalása legyen a szomorkodókkal s mindnyájunkkal. *N.*

BELÉLET.

A katonai tábori lelkészek ügyében Raffay Sándor a bányakerületi belmissiói bizottság egyházi elnöke a Püspöki hivatal utján felterjesztést intézett a honvédelmi, illetőleg a hadügyminiszteriumhoz, melyben kéri, hogy az evangelikus tábori lelkészek száma a többi egyház tábori lelkészeinek számarányához mérten emeltessék; az egyes csapattestekhez, amelyekben az evang. katonák nagyobb számban vannak, külön evang. katonai lelkész küldessék; az ország azon pontjain, ahol akár kórházakban, akár átvonulások vagy kiképzés miatt a katonaság tömörültetik, evang. katonai lelkész alkalmaztassék; a behivott lelkészek és segédlelkészek, ha lehetséges, ne cseréltessenek ki ugy, hogy pl. az ujvidéki lelkészt Kassára, a kassait Ujvidékre küldik, hanem lehetőleg helyben nyerjenek megbizatást; uj katonai lelkészek behivása előtt az illetékes püspöki hivatal kérdeztessék meg; végül a bányakerületre vonatkozólag a munka tulságos felszaporodása miatt a következő helyekre kéri uj katonai lelkészek kinevezését: Budapestre a Duna jobb és balpartjára, Aradra, Békéscsabára, Gyulára, Szabadkára, Ujvidékre, Szegedre és Besztercebányára.

A m. kir. honv. miniszterium 2863/915. eln. sz. rendeletével kimutatását kéri mindazon lelkészeknek (káplánoknak), akik tábori lelkészi szolgálatra alkalmasok és polgári alkalmazásukban nélkülözhetők. A névjegyzék a következő rovatokkal állitandó ki: 1. Név 2. Tartózkodási hely 3. Illetőségi község 4. Születési év 5. Nyelvismerete 6. Önként jelentkezik tábori szolgálatra? 7. Megjegyzések. A névjegyzékbe csak a tartalékos honvéd segédlelkészeket, valamint a honvédség póttartalékának nyilvántartásában álló azon lelkészeket kell felvenni, kik a közös hadsereghez még tábori lelkészekké nem neveztettek ki és esetleges pótlásokra még rendelkezésre állanak.

Vallás és közoktatásügyi miniszter rendelete. „A cs. és kir. hadügyminiszter ur azzal a kérelemmel fordult hozzám, hogy az ágazatomba tartozó mindazon tisztviselőkről (tanárokról, tanitókról), akik a mozgósitás folytán tényleges katonai szolgálatra vonultak be s akik azóta az 1878. é. julius hó 18-iki (ill. most már az 1914. é. 6233) m. E. sz. ujabbi: (kormányrendelet alapán kijáró illetmények élvezetében állanak) vagyis polgári illetmények élvezetében egészben vagy részben meghagyattak (s ennélfogva a katonai kincstár részéről családtagjaik javára semminemü járandóságokra igénnyel nem birnak, pontos kimutatás állitassék össze. E kimutatásban a hadügyminiszter ur kivánságához képest a lehetőségig pontosan kifejezendő, hogy az ill. mily minőségben, mely katonai parancsnoksághoz (csapattesthez, hivatalhoz, intézethez stb., vonult be. — A hadügyminiszter ur eme kivánságának eleget teendő van szerencsém a főtiszt. főhatóságot tisztelettel felkérni, hogy a bölcs fenhatósága alatt álló intézetnél alkalmazott s a mozgósitás folytán bevonult ily alkalmazottakra vonatkozólag a kért kimutatást alábbiak szerint összeállitani és közvetlenül a cs. és kir. hadügyminiszteriumnak megküldeni méltóztassék. A fentiek szerint megküldendő kimutatásban a következő rovatok foglaljanak helyet: 1, sorszám. 2., név. 3., katonai rang, mellyel az illető bevonult, 4., parancsnok-

ság (csapattest, intézet stb.) melyhez az illető bevonult; 5., megjegyzés. — A magam részéről még azt tartom szükségesnek megjegyezni, hogy miután a mozgósitás folytán bevonult tisztviselőkkel egyenlő elbánás alá esnek az évi dij élvezetében álló helyettes (megbizott) tanárok is, ennélfogva amennyiben ilyenek is voltak a főhatóság kötelékében és bevonulásuk folytán a bevezetőleg emlitett kormányrendelet alapján megszabott illetményeik élvezetében meghagyattak, azok szintén kimutatandók; viszont azonban *nem* mutatandók ki azok, akik akár az 1913. év októberében akár azóta, mint egyévi önkéntesek tényleges katonai szolgálatra vonultak be s azóta hivatalukat el nem foglalták, mivel ezek a bevezetőleg emlitett — mozgósitás folytán polgári — járandóságaikra igénnyel nem birnak. — Viszont azonban kimutatandók azok, akik a mozgósitás folytán bevonultak, de később felülvizsgálat, vagy szabadságolás folytán visszajöttek, ezekre nézve a „megjegyzés" rovatban feljegyzendő, hogy mikor jöttek vissza. Bpest, 1915. junius hó 10. Jankovich"

Két aktuális kérdés. D. Baltik Frigyes püspök körözvényt bocsátott ki egyházkerülete lelkészeihez, hogy a legközelebb tartandó lelkészi értekezleten tegyék megbeszélés tárgyává a következő két kérdést: az egyek: mikép lehetne egyházunk körében helyesen megoldani a harctéren küzdő és a kórházakban sinylődő sebesült katonáknak vallásos olvasmányokkal imakönyvekkel való ellátását? A másik: miképen pen lehetne a tábori lelkészi szolgálatra bevonult lelkésztestvérek elárvult egyházait kellő lelki gondozásban (istentiszteletek, administrativ munka) részesiteni? Az első kérdés felvetését szükségessé tette azon körülmény, hogy minden ez irányu müködésünk mellett céltudatos és intensiv munkát ki nem fejthettünk az anyagi források elégtelensége miatt. S már az eddigi készletek, vallásos irataink teljesen fogytán vannak. A főpásztor ajánlja, hogy a *gyülekezeteknek* kellene megajánlani e célra bizonyos összegeket. A másik kérdésre vonatkozólag pedig „kiáltó szó" a 10 hónap óta lelkész nélkül élő egyházak szava, a melyek nagyon is nélkülözik az evang. vigaszát. A püspök körözvényében ajánlja hogy a lelkészek bizonyos sorrendben menjenek ily egyházakba istentiszteletet tartani, mi által elérhető az, hogy gyakrabban hallgatják ezen elárvult gyülekezetek hivei is az Ige hirdetését. — mindenesetre a két kérdés nagyon is aktuális, úgy hogy kinövi egy egyházkerületnek a kereteit s általános országos, közegyházi figyelemre méltó.

A Protestáns Országos Árvaegylet választmánya f. hó 19-én Kovácsy Sándor elnök, ny. miniszteri tanácsos vezetésével látogatott ülést tartott, a melyen Brocskó Lajos kir. tanácsos, igazgató, a kérvenyi bizottság előadójának előterjesztésére 17 uj árvának a Protestáns Országos Árvaházba való felvételét elhatározta, 8 hetyet pedig elesettek árvái részére ajánlott fel, a miről értesiteni fogja a honvédelmi miniszteriumot. Azonkivül vidéki árvaházakban és családoknál elhelyezett árvák tartására 8896, volt növendékek továbbképzésére 2220, künnlakó árvák segitésére 2884, összesen 13500 koronát szavazott meg. A torzsai ev. árvaházban elhelyezett árváinak tartásdiját, tekintettel a nagy drágaságra, 300 koronáról 350-re emelte. Az árvaegylet jótékonyságát jelenleg 180 árva élvezi. Szőts Farkas dr. a tanügyt bizottság elnöke jelentette, hogy az évzárói vizsgálatok sikeres eredménnyel tartattak meg és a fővárosi középiskolákat látogató árvák közül többen jutalomdijat nyertek. Az intézetből véglegesen kibocsátandó növendékek, kik különféle életpályákra szétoszlanak, megható ünnepség keretében bucsuztak el az intézettől. Az ünnepélyt Brocskó Imrike, okl. tanitónő Beethovennek harmoniumon előadott 26. Andantéjával nyitotta meg, azután Keresztesi Sámuel zuglói ref. lelkész, az árvaház volt kiváló nevelő-tanára tartalmas alkalmi beszédet mondott, majd az igazgató intézett a távozókhoz szivből jövő és szivhez szóló szavakat, mire a kibocsátandó növendékek nevében Steller Gyula jelesen érettségizett tanuló és Biró Izabella okl. tanitónő köszönte meg a vett jókat. Az árvákat f. hó végén telepitik ki Zebegény községbe, a hol 2 hónapig fognak nyaralni. Ezt az áldásos intézményt ezelőtt 25 évvel létesitette az egyesület és annak köszönhető elsősorban az árvaház virágzó egészségi állapota, a mit beszélően bizonyit a mult évi gyógyszertári számla végösszege, mely 66 koronára rugott. Láng Gizella és dr. Sennyey Józsefné 200—200 koronával örökös, Kemény Hugó amerikai konzuli titkár pedip rendkivüli tagul lépett be az egyesületbe. Végül jelenti az igazgató, hogy Soboslay J. dr. egy Amerikába szakadt földink a Budapesti Hirlap-hoz San- Franciscóból intézett levelében megkapó és példaadó módon juttatja kifejezésre nemes áldozatkészséggel párosult hazaszeretetét következő soraival: „Elhatároztam, hogy fölnevelek két árvát, kiknek apja a háboruban elesett. Kérném, tessék szives lenni valakinek ki ilyesmivel törődik, cimemet és levelem ezt a részét átadni, hogy vele levelezésbe léphessek. Óhajtanám, hogy az árvák fiu és leány lehetően testvérek legyenek, hogy ne kelljen őket egymástól elválasztani. Bár ehez

nem ragaszkodom. Inkább kisebb koruak legyenek. Kivánatos, hogy egészségesek, értelmesek és protestáns vallásuak legyenek, nevük magyaros hangzásu legyen. Ha a gyermekek érdemesnek bizonyulnak és a magasabb müveltségre hajlamosak, szándékozom a legfelsőbb oktatást is megadni nekik. Örökbe nem fogadhatom őket. A pénzt mindig 3, vagy 6 hónaponként előre elküldeném. stb." A Budapesti Hirlap Soboslay J. dr. óhajának teljesitése céljából levelét átadta a Protestáns Országos árvaegyletnek. A választmány megköszönvén a Budapesti Hirlapnak megtisztelő megkeresését, lelkes hazafiui készséggel vállalkozott Saboslay J. dr. nemes szándékának méltó teljesitésére.

Zpewnik bizottság közgyülése. Közegyházunk eme szép hivatásu szerve hosszabb idő óta a mult hónap vége felé tartotta közgyülését Budapesten. — Az ülésen Dr. Baltik Frigyes püspök elnökölt, jelen voltak dr. Zsilinszky Mihály, Raab Károly, Homola István, Paulik János biz. tagok. Az elnök megnyitó beszédében vázolta a legutóbbi biz. ülés óta előforduló fontosabb eseményeket s kiemelte, hogy bár a háborus viszonyok miatt a bizottság a mult évben ülést nem tartott, mégis folytatta csendes, de áldásos munkásságát a vallásos iratok, énekes könyvek szép számu ingyenes szétosztása által. Sőt a háboru folytán müködési köre tágult, a mennyiben a kórházakban szenvedő sebesült katonák részére a készlethez képest sokat küldött szét vallásos kiadványaiból. Raab Károly pénztáros jelentést tett a Pénztár állapotáról, mely szerint a bizottság vagyona 1914 év végén circa 30.000 korona. Ennek kamatai állanak a bizottság rendelkezésére a vallásos kiadványok beszerzésére. — A bizottság legutóbb kiadta Bezzel egyik szép praedikatióját, melyet a pozsonyi diakonissza-ház fetavatásakor mondott, és Gerochnak „Das beste Kreuz" c. költeményét mind a három nyelven — főkép a katonák részére. — Általában a bizottság jó vezetés és hü sáfárkodás mellett áldott müködést fejt ki s anyagi erejéhez mérten megnyitja a vallásos vigasz kútforrását azok előtt, a kik éhezik és szomjuhozzák az igazságot. — A közgyülés az elnök helyettesitésére alelnökül Raab Károly pénztárost választotta meg.

Felügyelőválasztás. *A késmárki* ev. egyházközség Karátsonyi Zsigmond lemondása folytán megüresedett egyházi és iskolai felügyelői állásra Dr. *Kéler* Tibor ügyvédet választotta meg juniás 6-án tartott közgyülésén s mint örömmel értesültünk ezzel az egyházban a béke most már teljesen és tartósan helyreállott.

Városi tisztujitás. Bizonyára örömmel fogják tudomásul venni, a kik személyesen ismerik, de azon olvasóink is, a kik csak lapunkban, irásaiban találkoztak nevével, hogy *Balla* Jenő a *nyiregyházi* ev. gyülekezet felügyelőjét — (nem olyan névleges felügyelőről van szó, hanem *igazi*, munkás, a gyülekezetnek minden anyagi, iskolai ügyét személyesen intéző felügyelőről,) — városi főjegyzőt, s lapunk kedves és nagyértékü munkatársát Nyiregyháza város (kb. 35.000 lakossal) polgármesterévé választotta meg. Illusztris barátunknak őszintén gratulálunk s nagy körben ismert buzgalmával kifejtendő müködéséhez az Úr gazdag áldását kérjük.

Czibur Emil, a jolsvai egyháznak ez idő szerint már másodizben volt felügyelője, f. jun. 19-én, rövid szenvedés után, váratlanul elhunyt. Temetése nemcsak a város, hanem a vidék nagy részvétele mellett is jun. 21-én történt. Benne nemcsak hüséges, ritka hitbuzgalmu egyik vezetőjét, hanem az egyház javáért szeretettel, odaadással és áldozatkészséggel munkálkodó sáfárát is vesztette el a jolsvai egyház.

Az „Ev. Theol. Otthon" köréből. Az „Otthon" eperjesi házi pénztárába f. évi ápr. 1-től junius 15-ig bezárólag a következő kegyes adományok folytak be: kövi-i egyház 5, Nyiregyháza városa 50, veszverési egyház 3, iglói főg. ifjusági gyámint. 10, zsegnyei egyház és lelkésze Hajdu János 20, dobsinai egyház 25, margonyai egyház 15, rozsnyói főgimn. ifj. gyámint. 5, szarvasi ev. tképzőint. ifj. gyámint. 10, budapesti főgimn. ifj. gyámint. 20, beszterczebányai főgim. ifj. gyámint. 10, nagyszabosi egyház 5, kassai II. egyház 3, besabai főgimn. gyámint. 15, aszódi főgimn, ifj. gyámint. 10, Pócza Ferenc sikátori lelkész 5 s az eperjesi colleg. ifj. gyámint 30 kor. Hálás köszönettel nyugtáztuk s a jövőre is kérjük és várjuk. De kérjük a többi ev. tiszaker. esperességek és egyházközségek adományait is. Több egyházközség megajánlott összege máig sem folyt be. Például szolgálhatna a kis és szegény sárosi esperesség buzgósága. Egyuttal hálás köszönettel jelezzük, hogy *Dr. Maléter István* eperjesi jogtanár 3 igen értékes bibliai tárgyu olajfestménynyel ajándékozta meg az Otthont némi elismerésül azért, hogy felügyelőtanára a szorongattatások és decemberi nagy és rémületes menekülések idején több héten át megőrizte ritka értékü Rákóczi-korabeli butorait és képeit. Az egyik — *Dr. Deák* János tanár magyarázata szerint — egy középkori szerzetest ábrázol, a másik egy evangelistát, a harmadik pedig, s ez a legértékesebb, Izrael pusztai ván-

dorlásának azt a drámai jelenetét örökiti meg, mely Num. 21. 4—9 verseiben van elbeszélve. Ezen elbeszélések szerint Izrael, midőn nem vonulhatott át Edom országa területén, hanem meg kellett azt kerülnie, zugolódni kezdett Jahve és Mózes ellen. Az izraelitákra akkor büntetésül mérges kigyókat bocsát Jahve, melyek megmarják a népet. Az izraelieket most nagy rémület szállja meg, mert a kigyó csipés halálos volt, könyörögve fordulnak azért Mózeshez, hogy segitsen rajtuk. Mózes azt a parancsot kapja Jahvetől, hogy készitsen egy érckigyót, tüzze fel azt egy póznára, s azután mindenki, a kit megmart a kigyó, tekintsen reá és meg fog gyógyulni. Mózes eszerint cselekszik s a veszedelem el is mulik. A festmény közepén Mózes hatalmas alakja látható, kezében egy póznával s ezen az érckigyó; körülötte a kigyócsipés folytán halálosan beteg izraéli férfiak, nők, gyermekek, kiknek arcán ott ül még a halálos ijedtség is, de legyőzi ezt a bizakodó reménység, melylyel a kigyóra föltekintenek. A szép kép az Otthon imatermét diszíti, a másik kettőt pedig hihetőleg a theol. akademia tanári szobájában vagy szemináriumi tantermében fogjuk a püspök ur tanácsának kikérésével elhelyezni. A tanári kar a maga gyülésén s az Otthon ifjusága személyesen köszönte meg a nagylelkü adományt. A tiszai egyházkerület is meg fog emlékezni róla. Eperjesen 1915 junius 19-én. Dr. Szlávik Mátyás, az „Ev. Theol. Otthon" felügyelő tanára.

Értesités. Az ev. egyetetemes egyház budapesti Luther-Otthona, mely a székesfővárosban tanuló főiskolák ev. vallásu ifjuságának kiván megfelelő otthont nyujtani, a jövő tanévben a nehéz háborus idők dacára is megnyilik. Kétségtelen, hogy a Luther-Otthon a haza és az egyház szolgálatában igen áldásos munkát végez, mikor a szülői háztól tanulmányaik folytatása végett idegenbe szakadó ifjuságot nemcsak kellő felügyelettel biró lakással, hanem a testi fejlődésük által megkivánt étkezéssel és vallás-erkölcsi irányitással is ellátja. Minthogy azonban a háboru miatt minden nagyon megdrágult, a Luther-Otthon is kénytelen lesz a jövő tanévben az eddigi tartásdijat 20 %-kal felemelni, sőt még igy is csak akkor veheti fel nemes hivatása munkáit, ha kellő számu jelentkező biztositja egész évi fenmaradását. Tisztelettel kérjük azért a nagytiszteletü esperes és lelkész urakat, hogy ez egyetlen székesfővárosi főiskolai otthonunkat felkarolni, azt tehetősebb vidéki uraink figyelmébe ajánlani, a vidékről a székesfővárosba tanulmányaik folytatására feljövő főiskolai ifjuságot Otthonunkba való belépésre buzditani szivesked-jenek. Kormányzó tanácsunk elhatározta, hogy amennyiben a háborus idők miatt elegendő főiskolai hallgató nem jelentkeznék az Otthonba, kivételesen és átmenetileg VIII. esetleg VII. osztályu érettebb tanulókat is felvesz s azok kellő felügyeletéről és külön elhelyezéséről gondoskodik.

A háborus idők drágasági viszonyai miatt a bennlakás dijai az 1915/16-ik tanévre a következők: Külön szoba 1300—1500 korona, Kettes utcai szoba 1200—1250 korona, kettes udvari szoba 1100—1150 korona, Hármas utcai szoba 1150 korona, Hármas udvari szoba 1050 korona, Felvételi dij 25 korona. A tartásdijakat 3 részletben vagy havi részletekben kell befizetni. A felvételért a folyamodványokat julius 15-ig az igazgatóhoz: Budapest, VIII., Üllői-ut 24. szám kell benyujtani, kitől a felvételre vonatkozó értesités augusztus 15-ig a szülők kezében lesz. A folyamodványhoz mellékelendők a következő iratok: Atyai hiteles kötelezvény, melyben a kiszabott járulékok pontos fizetésére magát kötelezi s az okozott károkat megtéritti, továbbá a jó erkölcsöt és szorgalmat igazoló okirat, hatósági orvosi bizonyitvány és rövid önéletrajz. Végül tisztelettel és bizalommal kérjük a nagytiszteletü lelkész urakat, hogy különösen a lelkész és tanitófiak számára uj alapitványok létesitését ugy a kerületeknél, mint az egyházmegyéknél is szorgalmazni szivesked jenek. A Luther-Otthonban eddig csak négy hely van, amelyeknél nagyobb kedvezményeket nyujthatunk. Ezek szaporitása a lelkészi kar különösen nagy érdeke, miért is e kérdést a közelgő egyházmegyei ülések alkalmából különös nyomatékkal ajánljuk a nagytiszteletü lelkész urak figyelmébe. Budapest, 1915 junius hó. Testvéries üdvözlettel a kormányzó-bizottság.

Aggasztó tünetek. Ily cimü vezércikkünkre egyik laptársunk részéről adott válasza, mivel Eperjesen voltam, későn jutott a kezeimhez s igy arra, valamint más észrevételekre és irásokra csak lapunk jövő számában válaszolhatok N. I. szerkesztő.

SZERKESZTÉSÉRT FELELŐS
NOSZKÓ ISTVÁN LAPTULAJDONOS.

Pályázatok és hirdetések.

Hirdetmény. A *czinkotai* lelkésztestvérünk, Blatniczky Pál kis leánykája mellé egy 13—14 éves magyarul szépen beszélő kis leányt keres. Kéri a testvéreket, ha ilyen jó családból való, esetleg árva leányt ajánlani tudnak, szivesked jenek hozzá fordulni. 2—1

Pályázat. A *tótpelsőczi* evang. egyházközség *kántori* állásra pályázatot hirdet. Az állás javadalma a következő: 3 szobás lakás és 600 □-öles kert haszonélvezete. 600 korona készpénz havi előleges részletekben; 200 kor. az egyház konszipátiójából, 14 hl. rozs, 4 hl. buza, 20 m³ kemény hasáb tüzifa beszállitva, temetési stóla á 2 kor., átlag 160 korona, esketéseknél orgonálásért á 1 kor., átlag 30 kor., 3 offertórium 24 kor., az urvacsorai offertórium 1/n-od része átlag 10 kor. Pályázhatnak nyugalmazott kántor-tanitók is. A pályázatok 1915 év julius 30-ig alulirott lelkésznél nyujtandók be.

Tótpelsőcz 1915 junius 17

Szelényi János
ev. lelkész.

2—1

Pályázat. A dunáninneni ág. hitv. evang. egyházkerületi *modori* leánynevelő intézetben a házvezetőnői állás sürgősen betöltendő. Ez állásra oly nők pályázhatnak, akik egy nagy háztartás minden ágában teljesen jártasak.

Javadalmazás: teljes ellátás, szép butorozott szoba és évi 500 kor. fizetés. Bővebb felvilágositást nyujt a leánynevelő intézet

2—1 *Igazgatósága* Modor, Pozsonym.

Legujabb!

Imakönyv

evang. keresztyének számára.
(Hivők használatára.)
Irta:
RAFFAY SÁNDOR
budapesti ev. lelkész.

Ára:

szép vászonkötésben	K 2.—
finom bőrkötésben tokkal	„ 4.80
párnázott „ „	„ 7.—

Kapható:
Kókai Lajos
könyvkereskedése
Budapest, Kamermayer-Károly-u. 1.
Legcélszerübb az összeget postautalványon vagy levélhez mellékelve bélyegekben beküldeni. Portóra 20 fillért kérek.

A Világháboru Irodalma:

A nagy háboru irásban és képben.

Báró Hazai Samu gyalogsági tábornok, m. kir. honvédelmi minister előszavával

Az I. rész: **Északon és Délen** cimmel az oroszországi és szerbiai hadjáratot öleli fel. 25 füzetben teljes. Eddig 6 füzet jelent meg

A II. rész: **A nyugati harctér** cimmel a franciák, angolok, belgák és japánok elleni küzdelmet mutatja be. 25 füzetben teljes. Eddig 6 füzet jelent meg

Minden füzet negyedrét alakban 16 oldalon finom papirra nyomva, rendkivül sok képpel diszitve és füzetenként legalább egy mümelléklettel 40 fillérbe kerül. Hetenkint 1 füzet jelenik meg váltakozva.

A III. rész: **Az olasz hadjárat** leirását fogja tartalmazni és oly időben kerül forgalomba, amikor azt is — hiteles és részletes adatok alapján — maradandó értékü történelmi munkába lehet már összefoglalni.

Előfizetés egy-egy részre (25 füzet) 10 K —, 10 füzetre 4 K. —

Der Krieg 1914-15 in Wort und Bild

60 füzetben teljes. Egy-egy füz. 42 fill. Eddig 30 füzet jelent meg. Hetenkint 1—1 füzei jelenik meg

Illustrirte Geschichte des Weltkrieges 1914-15

Hetenkint egy—egy füzet jelenik meg. Eddig 38 füzet jelent meg.

Allgemeine Kriegszeitung
Egy—egy füzet ára 34 fillér.

Az osztrák-magyar **Vöröskönyv** Ára 1 korona.

a német **fehérkönyv** Ára 40 fillér.

Az angol **kékkönyv** 2 részben
I. rész 40 fill. II. rész 60 f.

az orosz **narancssárga** könyv Ára 40 fillér

a belga **szürke** könyv Ára 40 fillér

A szerb **kékkönyv** Ára 60 fillér

Osztrák-magyar **vöröskönyv** II. kötet (Olasz háboru) Ára 40 f.

Vezérkari és egyéb hivatalos jelentések a világháboruról

A nagy háboru okmányai.
Összeállitotta Lándor Tivadar.
Eddig 3 kötet jelent meg. I. kötet 1914 julius 25—aug. 31, II. kötet 1914 szept. 1—okt 15. III. kötet 1914 okt. 16—nov. 15
A további kötetek sajtó alatt vannak. Egy-egy kötet ára 1 korona.

Mindezek kaphatók és megrendelhetők **SCHOLTZ TESTVÉREK** könyvkeresk.
BUDAPEST, IX. Ferenc körui 19-21.

NOVOTNY ANTAL FIA

harangöntőde és vasharanglábgyár

Temesvár, Gyár-város.

Ajánlja magát több évi szavatolás mellett régi harangok ujraöntésére, valamint uj harangok és teljes harangcsoportok előre meghatározott hangok utáni elkészitésére. — Különösen ajánlja saját találmányu

uj modoru áflyukaszfoff harangjait,

melyek felső részükön a hegedüéhez hasonló 8 alaku nyilásokkal vannak ellátva s ezért erősebb, terjedelmesebb és mélyebb hanguak, mint a régi modoruak. Ily szerkezetü 327 kgos harang hangban egyenlő 461 kgos régi modoru haranggal. Ajánl továbbá forgatható vertvas koronákat, régi harangok ilyenekkel való ujra szerelését és vertvas haranglábakat.

Költségvetések és képes árlapok dijmentesen szolgáltatnak — Az 1896. orsz kiállitáson milleniumi nagy éremmel kitüntetve.

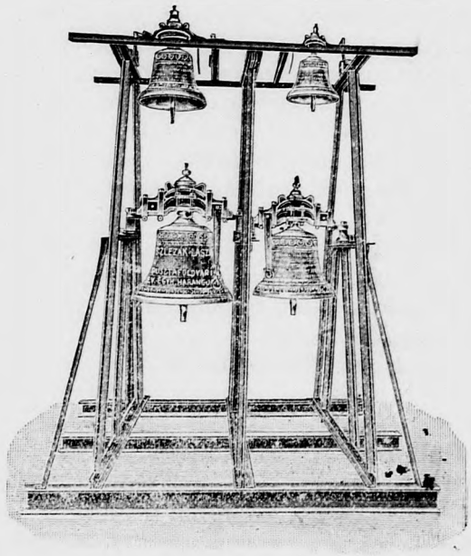

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harangöntő, harangfelszerelés és harangállvány gyára

Budapest, VI. ker. Frangepán-u. 77

Pontos és legjobb **órák** 5 évi jótállásra!

Egyházi szentedények, úrvacsora-kelyhek, keresztelő kannák oltári gyertyatartók borkancsók. Arany és ezüst ékszerek, evőeszközök, chinaezüst disztárgyak részletfizetésre is kaphatók.

Javitásokra s vidéki megrendelésekre különös gondot forditok. Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.

POLGÁR KÁLMÁN,

műórás és ékszerész, az ev. ref. egyházak szállitója.

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 5. SZ. I. EM.

Pontos kiszolgálás! Jutányos árak!

Boros-nyomda Rákosligeten. Budapest mellett.